

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'ye Göç Etme Nedenleri ve Yaşam Memnuniyetlerine İlişkin Bir Araştırma: Tıp ve Diş Hekimliği Fakülteleri Lisansüstü Öğrenciler Örneği

*Suzan GÜVEN

** Elif ALKAR

Öz

Bu araştırmanın amacı, uzmanlaşma eğitimi amacıyla Türkiye'ye göç eden uluslararası lisansüstü öğrencilerin ülkemizi tercih etme nedenleri ve yaşam memnuniyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde yürütülen çalışmaya 3'ü kadın 7'si erkek olmak üzere toplam 10 sağlık çalışanı katılmıştır. Katılımcılar yabancı uyruklu olup Türkiye'de lisansüstü eğitim gören kişilerdir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde yürütülmüştür. Öğrencilerden yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analizler sonucunda katılımcıların Türkiye'yi tercih etmelerine neden olan başlıca faktörlerin; Türkiye'nin sağlık alanında sahip olduğu nitelikli eğitim sisteminin, jeopolitik konumunun ve güvenli bir ülke olarak algılanmasının olduğu görülmüştür. Uluslararası lisansüstü öğrenciler, Türk toplumu ile benzer dile ve ortak dini değerlere sahip olduklarını, mesleklerinin saygınlık gördüğünü ve eğitim maliyetlerinin ucuz olduğunu ifade ederek Türkiye'de kendilerini mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Göç, uluslararası lisansüstü öğrenciler, sağlık, yaşam memnuniyeti

A Study on the Reasons for the Migration of International Students to Turkey and Their Life Satisfaction: The Case of Graduate Students of the Faculties of Medicine and Dentistry

Abstract

The purpose of this study was to investigate the reasons why the international postgraduate students who migrated to Turkey for specialization training chose our country and their views on life satisfaction in Turkey. A total of 10 healthcare professionals, 3 females and 7 males, participated in the study conducted at Van Yüzüncü Yıl University in the 2021-2022 academic year. Participants were foreign nationals and had postgraduate education in Turkey. The study was implemented in the phenomenology pattern, one of the qualitative research methods. The data obtained from the students through semi-structured interviews were analyzed by content analysis. As far the findings obtained from this study are concerned, it was revealed that the main factors that led the participants to prefer Turkey were the qualified education system of Turkey in the field of health, its geopolitical position and its perception as a safe country. The international graduate students stated that they had a common language and common religious values with the Turkish society; that their profession was well-respected and that their education costs were inexpensive, and finally that they felt happy in Turkey.

Key words: Migration, international graduate students, health, life satisfaction

Geliş Tarihi: 19/07/2022

Kabul Tarihi: 17/11/2022

GİRİŞ

Uluslararası öğrenci göçleri, bireylerin daha nitelikli eğitim almak amacıyla farklı ülkelere yönel-dikleri küresel göç eğilimini ifade etmektedir. Günümüzde pek çok ülkede gerçekleşen bu göç olgusu, öğrencilerin daha iyi eğitim alma, alanında uzmanlaşma ve mesleki formasyon edinme motivasyonlarıyla gerçekleşmektedir (Tezcan, 2000; Abadan Unat, 2017). Eğitim göçü olarak da isimlendirilen uluslararası öğrenci hareketliliği, gönüllü ve kısa süreli bir göç eylemidir (Işık, 2009; Holmes, Fay & Andrews, 2017; Özdal, 2018; Juang & Schachner, 2020). Küresel ölçekte her yıl gerçekleşen ve milyonları bulan uluslararası öğrenci göçleri, dünya genelinde 1970’li yıl-larda 800 bin civarındayken, 1990 yılında 1,3 milyona ulaşmıştır. 1990 yılından itibaren hızlı bir ivme kazanan uluslararası öğrenci göçü 2012 yılına gelindiğinde 4,5 milyona ulaşmıştır. Çoğun-lukla Çin ve Hindistan gibi Doğu Asya ülkelerinden Kuzey Amerika ve Avrupa kıtalarına gerçek-leşen uluslararası öğrenci göçleri, 2021 yılında 7,5 milyona ulaşmıştır. Bu sayının 2030 yılına kadar tüm dünyada 20 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir (Bohm, Davis, Meares & Pearse, 2002, s.3; OECD, 2021).

Eğitimin küreselleşmesi ile gelişmekte olan ülkelerin bilim, sanat, teknoloji vb. alanlarda nitelikli eleman eksikliğinin giderilmesi amacıyla başlayan uluslararası öğrenci göçleri, zaman içerisinde gelişmiş ülkelerin lehine dönüşmüş ve ekonomik getirileri ile insan kaynağı temini bakımından önemli bir sektör haline gelmiştir (Koyuncu, 2019). Öğrencilerin gerek kayıt ücretleri ve yaşam giderlerinin ev sahibi ülkeye olan ekonomik katkıları gerekse eğitim süresini tamamlanmasından sonra iş gücü piyasasına dahil edilmesi düşünüldüğünde bu durumun menşei ülkeler için bir gelir kaybı olduğunu söylemek mümkündür.

Uluslararası öğrencilerin bilgi, duygu, kültür, sermaye ve nüfus aktarımına neden olan göç yönelimlerinde etkili olan bazı faktörler bulunur (Alkar ve Atasoy, 2020). Bu faktörleri Castles ve Miller uluslararası göçlerin, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere, demokratik yönetim sistemlerinin olduğu, güvenli, sosyal gelişmişlik düzeyine sahip ülkelere doğru gerçekleştiğini ifade ederek açıklamaktadır (Adıgüzel, 2018). Uluslararası öğrenci göçlerinin gerçekleştiği ülkelere bakıldığında benzer göç akışının görülmesi mümkündür. Günümüz dünyasında uluslararası öğrenci göçünün en fazla gerçekleştiği ülkeler arasında ABD, İngiltere, Avustralya, Almanya, Fransa ve Kanada yer almaktadır (OECD, 2020). Yurt dışına en fazla öğrenci gönderen ülkeler ise Çin ve Hindistan’dır. Türkiye, bu ülkeler arasındaki sıralamada daha gerilerde olsa da uluslararası öğrenci sayısındaki istikrarlı artışı her yıl sürmektedir. Türkiye’de uluslararası öğrenci sayısı 2011-2012 yılları arasında 31.170 iken, bu sayı 2020-2021 yıllarına geldiğinde 224.048 kişiye ulaşmıştır. OECD’nin “Eğitime Bir Bakış 2021” raporuna göre 2019 yılı için Türkiye 154.500 öğrencisi ile dünyada uluslararası öğrenci hareketliliğinin %2’sini temsil etmekteydi (OECD, 2021).

Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllardan sonra özellikle Ortadoğu’dan gelen öğrencilerle başlayan uluslararası öğrenci göçü, 1991 yılında SSCB’nin dağılması ve Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanmaları ile artış göstermiştir. 1992-1993 akademik yılında başlayan BÖP (Büyük Öğrenci Projesi) ile ikinci büyük adım atılmış ve Türk Cumhuriyetlerinden 10.000 öğrenci eğitim almak için Türkiye’ye göç etmiştir. 2010 yılına gelindiğinde YTB’nin (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) kurulması gerçekleşmiştir. YTB aracılığıyla soydaş akraba toplulukları ile ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmış ve sağlanan burslar sayesinde öğrenci sayıları yıllar içinde artmıştır. Günümüzde 200.000’in üzerinde uluslararası öğrenci Türkiye’de öğrenim görmektedir (www.yok.gov.tr).

Türkiye, uluslararası öğrenci göçü hareketliliğinin yoğun olarak gerçekleştiği Güneybatı Asya, Arap ülkeleri ve Orta ve Doğu Avrupa bölgelerinin merkezinde bulunmaktadır (Kethüda, 2015). Bu bağlamda Türkiye’ye göç eden uluslararası öğrencilerin köken ülkeleri incelendiğinde, vatandaşlıklarının daha çok Suriye, Azerbaycan, Türkmenistan, İran, Afganistan ve Irak gibi ülkelere ait olduğu görülmektedir (OECD, 2020). Coğrafi temelde bakıldığında Türkiye’ye yönelen eğitim göçlerinin tüm dünyada örnekleri olduğu gibi daha çok Türk Cumhuriyetlerinden ve yakın komşu ülkelerden gerçekleştiği söylenebilir (Nguluma, Titrek ve Kotaoğlu, 2019, s. 25).

Alan yazında uluslararası öğrencilerle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında Türkiye'ye göç eden öğrencilerin göç etme nedenleri, göç deneyimleri, toplumsal ve akademik yaşamlarına ilişkin çeşitli araştırmalara rastlamak mümkündür (Ertürk ve diğerleri, 2004; Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Özçetin, 2013; Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2015; Özkan ve Acar-Güvendir, 2015; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015; Kethüda, 2015; Sezgin ve Yolcu, 2016; Yıldırım ve Köksal, 2017; Vural-Yılmaz, 2018; Özlük Doğan, Işıklar ve Özlük, 2019; Bektaş, Bilir ve Alan, 2020; Türel, 2021; Alkar, 2022). İlgili araştırmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok lisans öğrencileri ile gerçekleştirildiği ancak lisansüstü düzeyde öğrenim gören sağlık çalışanlarına dönük herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı görülmektedir. Bu noktada alan yazında lisansüstü düzeyde öğrenim gören ve sağlık alanında aktif olarak çalışan yabancı uyruklu katılımcılarla görüşmelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Araştırmada, Türkiye'ye lisansüstü düzeyde öğrenim görmek ve alanında uzmanlaşmak amacıyla göç eden uluslararası öğrencilerin ülkemize göç etme nedenlerinin ve yaşam memnuniyetlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Uluslararası lisansüstü öğrencilerin Türkiye'ye göç etme nedenleri nelerdir?
2. Uluslararası lisansüstü öğrencilerin Türkiye'deki yaşam memnuniyetlerini etkileyen unsurlar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Mevcut çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Fenomenolojik çalışmalarda, bireylerin bir kavram veya durumla ilgili deneyimlerinin ortak anlamını keşfetmek amaçlanır. Bu keşif araştırma modeline, deneyimlerin nasıl anlaşılıp incelenebileceğine ilişkin zengin fikirler sunar (Patton, 2014). Fenomenolojinin temel amacı, bir kavramla ilgili bireysel deneyime sahip olan kişilerden alınan ifadelerin evrensel nitelikte açıklamaya indirgenmesidir (Creswell, 2017). Bu nedenle araştırmada yer verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların göç deneyimlerine ve uyum süreçlerine yönelik düşüncelerini aktarmada etkili bir teknik olarak tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği hem sabit seçenekli cevaplamamayı hem de ilgili alanda derinlemesine araştırma yapılmasını sağladığından araştırma için uygun bir teknik olarak düşünülmüştür (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011).

Katılımcılar

Araştırmaya, farklı ülkelerden uzmanlaşma eğitimi almak amacıyla Türkiye'ye göç eden ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin tıp ve diş hekimliği fakültelerinde lisansüstü öğrenim gören 10 uluslararası öğrenci (3 kadın, 7 erkek) katılmıştır. Katılımcıların seçiminde gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Katılımcı grubunun seçilmesin kartopu tekniği ve ölçüt örnekleme baş vurulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ölçüt olarak öğrencilerin yabancı uyruklu olmaları, lisansüstü eğitim kademesinde olmaları ve sağlık alanındaki program türlerinden birinde öğrenim görmeleri esas alınmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Fakülte	Menşei Ülke	İkamet Süresi
K1	E	26	Bekar	Tıp	Yemen	1 yıl
K2	E	32	Evli	Tıp	Kırgızistan	5 yıl
K3	K	33	Bekâr	Diş hekimliği	Irak	5 yıl
K4	E	32	Bekar	Tıp	Azerbaycan	5 ay
K5	E	28	Evli	Diş hekimliği	Filistin	4 yıl
K6	E	28	Bekar	Diş hekimliği	Ürdün	5 yıl
K7	E	30	Evli	Tıp	Birleşik Arap Emirlikler	4 yıl
K8	E	29	Bekar	Diş hekimliği	Suudi Arabistan	4 yıl
K9	K	28	Evli	Tıp	Filistin	2,5 yıl
K10	K	26	Bekar	Tıp	İran	3 yıl

Tablo 1’de araştırmada görüşlerine yer verilen katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, öğrenim gördükleri fakülteleri, menşei ülkeleri ve Türkiye’de ikamet süreleri sunulmuştur. Katılımcılar, 3’ü kadın 7’si erkek olmak üzere 10 uluslararası lisansüstü öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralıkları 26 ile 33 arasında değişmektedir. Katılımcılar, diş hekimliği ve tıp fakültelerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerdir. Katılımcıların menşei oldukları ülkeler incelendiğinde, büyük bir kısmının Türkiye’ye coğrafi olarak yakın ve komşu ülkelerden geldiği dikkat çekmektedir. Son olarak katılımcıların Türkiye’deki ikamet sürelerinin en az 5 ay, en çok ise 5 yıl olduğu görülmektedir.

Tablo 1’de katılımcıların Türkiye’de ikamet etme sürelerine bakıldığında 10 katılımcıdan 8’inin 3 yıl ve üzeri bir süredir Türkiye’de yaşamını sürdürdüğü görülmektedir. Bu durum uluslararası lisansüstü öğrencilerin ülkede hatırı sayılır bir bilgi birikimi ve yaşam deneyimine sahip olduklarını göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası lisansüstü öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel çalışmalarda sıklıkla kullanılan yarı yapılandırılmış görüşmelere başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından görüşme öncesinde hazırlanan ve görüşme sırasında farklı soruların da eklenebildiği bir veri toplama aracıdır (Patton, 2014; Merriam, 2015). Görüşmelerde katılımcılara kişisel bilgi formu ve görüşme soruları yöneltilmiştir. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim gördükleri fakülteler, ikamet süreleri ile hangi ülkeden Türkiye’ye göç ettikleri gibi özneliklerini tanımlayan sorular bulunmaktadır. Görüşme soruları ise daha çok göç etme nedenleri, göç ettikleri ülkede mutlu olup olmadıkları, göç ettikleri ülkedeki ekonomik durumun tatmin edici olup olmadığı, Türkiye’de kendilerini ne kadar güvende hissettikleri ile ilgili düşüncelerini içermektedir. Görüşme gerçekleştirilirken araştırmacılar “takip soruları” ile ana soruları destekleyici bir tutum sergilemişlerdir.

Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş olup her bir görüşme yaklaşık 15-30 dk. arasında sürmüştür. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara araştırmanın amacı ve görüşme gizliliği hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Bu duruma ek olarak kendilerine yönelik suçlama korkusu taşımaksızın

araştırmaya katılmayı reddedebilecekleri ve görüşmenin herhangi bir aşamasında onaylarını geri çekebilecekleri hatırlatılmıştır. Tüm görüşmeler veri kaybını en aza indirme amacıyla katılımcıların izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Verilerin toplanması sürecinde uluslararası öğrencilerin görüşleri “Katılımcı 1 (K1), Katılımcı 2 (K2), Katılımcı 3 (K3), ...” şeklinde rumuz verilerek aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilen veriler, ses kayıt cihazından aktarılarak içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, bir metinde var olan değişkenleri ölçmek amacıyla yapılan sistematik, tarafsız ve sayısal olarak ifade edilen bir analiz çeşididir. İçerik analizinde takip edilen yol, birbirine benzeyen verilerin belirli kodlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve bu şekilde düzenlenerek yorumlanmasıdır (Wimmer & Dominick, 2000, ss.135-136).

Verilerin analiz sürecinde MAXQDA2022 programından yararlanılmıştır. MAXQDA, araştırmacıların çalışmalarını, metinlerini ve saha bulgularını nitel olarak analiz etmeye, değerlendirmeye ve elde edilen verilerin yorumlanmasına yardımcı olan bir yazılım programıdır (Çayır ve Sarıtaş, 2017, s. 526). Verilerin sisteme yüklenmesi ve kodlanması araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu doğrultuda ilgili araştırmada dökümü yapılan veriler, kodlanmış ve oluşturulan bu kodlar benzerlik ve farklılıklarına göre çeşitli temalar altında toplanmıştır. Kodlar oluşturulurken açık kodlama tekniğinden faydalanılmıştır. Tümevarımsal bir yaklaşımla oluşturulan temalar, katılımcıların göç etme nedenleri ve yaşam memnuniyetlerini etkileyen faktörlere göre 5’e ayrılmıştır. Bu temalar arasında; mesleki eğitim ve gelişim, siyasi ve coğrafi faktörler, kültürel faktörler, sosyal faktörler ve ekonomik faktörler yer almaktadır.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik, bulguların doğruluğu için belirli süreçler içinde yapılan araştırmacı kontrolünü ifade etmektedir. Güvenilirlik ise araştırmanın farklı araştırmacıların çözümlemeleri ile olan tutarlığı belirtir (Gibbs, 2007). Mevcut araştırmanın geçerliliğinin sağlanması amacıyla katılımcılardan edinilen veriler alan yazındaki kaynaklar göz önüne alınarak incelenmiş ve temaların tutarlılığına ilişkin doğrulamalar yapılmıştır. Veriler, dış denetleyiciler kullanılarak farklı iki araştırmacı tarafından da kontrol edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması adına ilgili çözümlemelerin kontrolü yapılmıştır. Araştırmacılar, düzenli aralıklarla kodları belgelemiş ve bağımsız olarak türetilen sonuçlar çapraz kontrol tekniği ile incelenmiştir (Creswell, 2013). Son olarak verilerin dökümü ayrıntılı şekilde rapor edilmiştir.

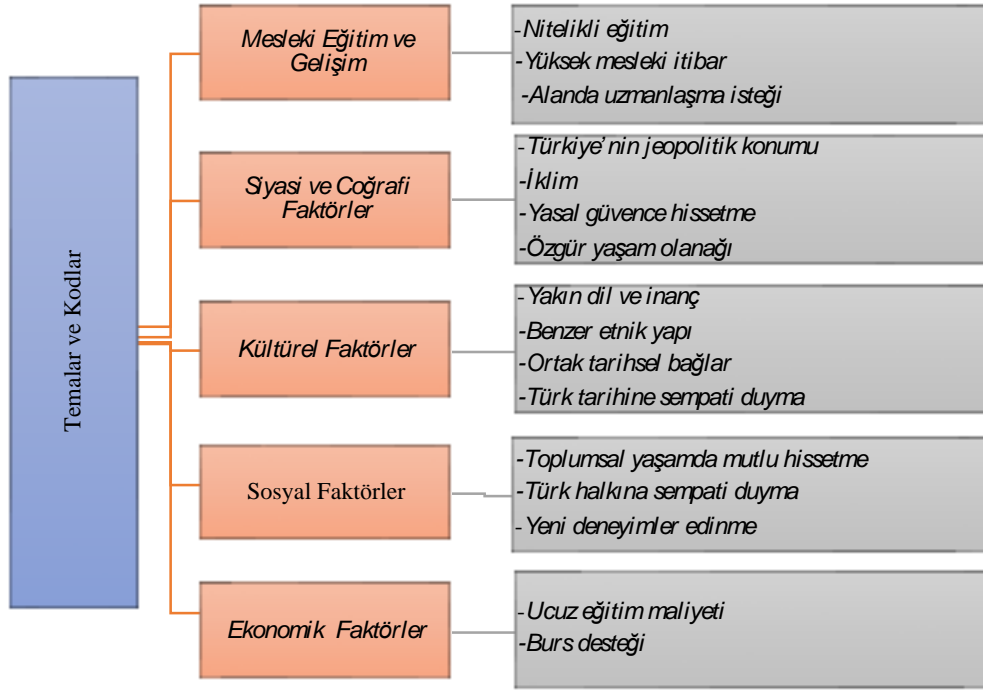
Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörlüğü Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 15/04/2022 tarih ve 2022/ 04-05 sayılı karar ile etik onay alınmıştır. Çalışmada katılımcılarla görüşmeler gönüllülük esası ile gerçekleştirilmiştir. Kişilerin gerçek kimlikleri belirtilmemiş ve ifadelerinden bahsedilirken çeşitli kodlar kullanılmıştır.

BULGULAR

Uluslararası lisansüstü öğrencilerin Türkiye’ye göç etme nedenlerinin ve yaşam memnuniyetlerinin incelenmesi kapsamında gerçekleştirilen araştırmada katılımcılara neden Türkiye’yi tercih ettikleri ve

bu süreçteki izlenimlerini içeren sorular yöneltilmiştir. Alınan yanıtlar sonucunda katılımcıların görüşlerine ilişkin 5 temaya ve her temaya ilişkin çeşitli kodlara ulaşılmıştır. Söz konusu tema ve kodlara ilişkin bilgiler Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Uluslararası Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye’ye Göç Etme Nedenleri ve Yaşam Memnuniyetlerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Şekil 1 incelendiğinde Türkiye’ye göç eden katılımcıların ülkemizi tercih etme nedenleri ve yaşam memnuniyetlerine ait 5 temaya ulaşıldığı görülmektedir. Bu temalar arasında 1) Mesleki eğitim ve gelişim, 2) Siyasi ve coğrafi faktörler, 3) Kültürel faktörler, 4) Sosyal faktörler ve 5) Ekonomik faktörler bulunmaktadır.

Mesleki eğitim ve gelişim teması altında yer alan kodlar; nitelikli eğitim, yüksek mesleki itibar ve alanda uzmanlaşma isteği olarak belirtilmiştir. Siyasi ve coğrafi faktörler teması altında yer alan kodlar; Türkiye’nin jeopolitik konumu, iklim, yasal güvence hissetme ve özgür yaşam olanağı şeklindedir. Kültürel faktörler teması altında yer alan kodlar; yakın dil ve inanç, benzer etnik yapı, ortak tarihsel bağlar ve Türk tarihine sempati duyma şeklindedir. Sosyal faktörler teması altında yer alan kodlar; toplumsal yaşamda mutlu hissetme, Türk halkına sempati duyma ve yeni deneyimler edinme şeklindedir. Son olarak ekonomik faktörler teması altında yer alan kodlar; ucuz eğitim maliyeti ve burs desteği şeklindedir.

Tema 1: Mesleki Eğitim ve Gelişim

Araştırmada yer alan katılımcıların söylemlerinden elde edilen ilk tema mesleki eğitim ve gelişim olmuştur. Bu tema altında yer alan kodlar arasında; nitelikli eğitim, yüksek mesleki itibar ve alanda uzmanlaşma isteği bulunmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların tümü, ifadelerinde Türkiye’de sağlık alanında aldıkları eğitimden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Tıp Fakültesi’nde öğrenim gören K7’nin bu konuya ilişkin ifadeleri şöyledir: “...durumdan da çok razıyım. Plastik cerrahi için ne varsa görüyorum bence.” Kırgızistan’dan ülkemize gelen K2 ise Türkiye’yi sağlık alanı için nitelikli eğitim alabileceği bir ülke olarak düşündüğünü şu sözlerle açıklamıştır: “.....tanıdıklarım da vardı ortopedi üzerinde. Burada eğitim düzeyinin yüksek olduğunu duyduğum için Türkiye’yi seçtim.”

Araştırmada yer alan katılımcılardan büyük bir çoğunluğu, Türkiye’de yüksek mesleki itibar gördüklerini ve bu durumdan memnun olduklarını ifade etmiştir. K7’nin bu konudaki ifadeleri şöyledir: “*Bana göre doktor Türkiye’de çok değerli. Dubai’de o kadar da değil*”

Katılımcılar arasında ayrıca lisans eğitimlerini tamamladıktan sonra mesleklerinde iyi bir hekim olmak adına uzmanlaşmak istediklerini, bu nedenle de Türkiye’yi tercih ettiklerini ifade edenler olmuştur. K4 bu konuya ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır: “*...Bence daha iyi doktor olmam için ne gerekiyorsa onu yapmam. Önceliğim daha iyi olmak için. Para için değil de daha iyi öğrenmek için.*”

Tema 2: Siyasi ve Coğrafi Faktörler

Araştırmada katılımcıların Türkiye’ye göç etme nedenleri ve yaşam memnuniyetleri arasında yer alan ikinci tema siyasi ve coğrafi faktörlerdir. Bu tema altında öne çıkan kodlar; Türkiye’nin jeopolitik konumu, iklim, yasal güvence hissetme ve özgür yaşam olanağı şeklindedir.

Türkiye’ye Filistin’den gelen K5 ülkesindeki insanlar arasında taraflı bir yaklaşım olduğuna dikkat çekerek konuyla ilgili “*...Çok fazla detaya girmek istemiyorum da orası (Filistin) farklı yer edinmek için. Kimsenin gölgesinde olmak istemiyorum. Kimilerinin isteklerine göre hareket etmen lazım orada.*” ifadelerinde bulunarak kendisini bu anlamda Türkiye’de hukuki olarak güvende hissettiğini vurgulamıştır. Suudi Arabistan’dan ülkemize göç eden K8 ise Türkiye’nin sahip olduğu uygun iklim şartlarına vurgu yaparak bu durumun yaşam memnuniyetini arttıran bir faktör olduğunu şu sözlerle belirtmiştir: “*Türkiye’nin halkı iyi, hayat durumu iyi, orta. Havası güzel Arabistan’a göre.*”

Katılımcılardan bir kısmı, Türkiye’de yasal güvence hissettiklerini ve özgür yaşam olanağına sahip olduklarını, kendilerini bu anlamda Türkiye’de güvende hissettiğini vurgulamıştır. Filistin’den ülkemize gelen K9’un konuyla ilgili ifadeleri şöyledir: “*Her yerde polis var. Bir şey istedim mi çok kolay.*” K7 ise şu ifadeleri kullanmıştır: *Dubai ye döneceğim. Orada maddi açıdan daha iyi, ailem orada ama burada insan daha özgürlük var.*”

Tema 3: Kültürel Faktörler

Araştırmada katılımcıların göç etme nedenleri ve yaşam memnuniyetleri arasında yer alan üçüncü tema kültürel faktörlerdir. Bu tema altında öne çıkan kodlar; yakın dil ve inanç, benzer etnik yapı, ortak tarihsel bağlar ve Türk tarihine sempati duyma şeklindedir.

Katılımcılar arasında vatandaşı oldukları ülkelerin Türkiye ile benzer inanış ve dile sahip olmasının, göç edilecek ülke tercihlerinde etkisinin olduğunu vurgulayanlar olmuştur. Örneğin, Filistin’den gelen ve dört yıldır Türkiye’de yaşayan K5: “*Avrupa’yı da zaten biliyoruz. Türkiye açısından daha iyi. Ben ezan duymayı çok seviyorum. Duymasam mutsuz olurum.*” diyerek ortak bir inancı paylaşmaktan duyduğu mutluluğu ifadeleriyle desteklemiştir. Türkiye’ye İran’dan gelen ancak öncesinde hayatının büyük bir bölümünü Azerbaycan’da geçiren K10 ise ortak dil vurgusunu şöyle açıklamaktadır: “*Hocam ben Türkiye’ye neden göç ettim onu söyleyeyim. Türkiye hani İran’la yakın. Ben Azeri’yim. Dilimiz yakın. Kültürlerimiz de hemen hemen aynı. İnsanları da sıcakkanlı bir de. Bu bizim için çok önemli. Bir de İran’da Türkiye’yi çok seviyorlar. Başka ülkeler bir yana benim için İran’dan sonra Türkiye geliyor.*”

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, benzer etnik yapı ve ortak tarihsel bağın Türkiye’deki yaşam memnuniyetine etki ettiğini ve Türkiye’yi seçme konusunda önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. K5 in bu konudaki ifadeleri şöyledir: “*Türkiye çok tarihli bir ülke, tarihini seviyorum. Osmanlı döneminde biz Filistin olarak aynı hüküm altındaydık o yüzden burayı seviyoruz.*”

Katılımcılar arasında ayrıca Türk tarihine duyulan sempatinin de Türkiye'ye göç etme nedenlerinde etkili olduğunu açıklayanlar olmuştur. Irak'tan Türkiye'ye gelen K3'ün bu konudaki ifadeleri şöyledir: *"...Söyledim ki ilk başta aynı dili konuşuyoruz. Bu bizim için çok önemli. Daha sonra kültürümüz yakın."*

Tema 4: Sosyal Faktörler

Katılımcıların Türkiye'ye göç etme nedenleri ve yaşam memnuniyetleri arasında yer alan üçüncü tema sosyal faktörlerdir. Sosyal faktörler teması altında öne çıkan kodlar; toplumsal yaşamda mutlu hissetme, Türk halkına sempati duyma ve yeni deneyimler edinme şeklindedir.

Araştırmada katılımcıların tamamı Türkiye'deki toplumsal yaşamlarından mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Yaklaşık 5 aydır Türkiye'de yaşayan K4, sosyal yaşam ve okula ilişkin olumlu bir bakışını şu cümlelerle aktarmıştır: *"...Yani ortam iyidir. Memnunum. Arkadaşlar da hocamız da iyidir."*

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu Türk halkının kendilerine sempatiyle yaklaştıklarını ifade etmiştir. Konuyla ilgili yaklaşık 5 yıldır Türkiye'de ikamet eden K5 şu ifadeleri kullanmıştır: *"Türkiye'deki insanlar bize destek verdiği için mutluyuz yani."*

Sosyal yaşamlarında yeni deneyimler edinebildiklerini belirten kimi katılımcılar, Türkiye'de iyi arkadaşlık ilişkileri kurabildiklerini, eğlenmeye ve gezmeye vakit ayırdıklarını ifade etmişlerdir. 5 yıl gibi uzun bir süredir Türkiye'de öğrenim gören ve evli olan K2, bu konuda şu sözleri paylaşmıştır: *"...Buradaki hocalarım, asistan arkadaşlarım veya hastane ortamında hiçbir problem çekmedim."* Buna ek olarak yaklaşık 2,5 yıldır Türkiye'de öğrenim gören ve evli olan K9 düşüncelerini *"... Burada mutluyum, her şey güzel. Hava, insanlar. Burada yeni tecrübeler gördüm. Yeni insanlar tanıdım. Her şey yeni."* sözleriyle ifade etmiştir.

Tema 5: Ekonomik Faktörler

Araştırmada katılımcıların göç etme nedenleri ve yaşam memnuniyetlerini ifade eden üçüncü tema ekonomik faktörlerdir. Bu tema altında öne çıkan kodlar; ucuz eğitim maliyeti ve burs desteği şeklindedir.

Katılımcılardan 3'ü ülkemizdeki eğitim harcamalarının alternatif ülkelere göre daha ekonomik olduğunu, ülkeler arasındaki anlaşmalarla sağlanan burs olanaklarının Türkiye'yi tercih etmelerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Türkiye'de 4 yıldır ikamet eden ve evli olan K7 konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: *"...Çünkü Dubai'de kalıyordum. Orası çok pahalı. Bura uygun."* K1 ise ülkeler arasındaki anlaşmalarla sağlanan burs olanaklarına vurgu yaparak şu ifadeleri kullanmıştır: *"Sadece bakanlıktan bize burs geldi. Yemen'den Türkiye'yi tercih edebiliyorduk."*

Türkiye'deki yaşam şartlarının gidebilecekleri diğer ülkelere kıyasla daha iyi olduğunu ifade eden bazı katılımcılar, Türkiye'den aldıkları bir maaş olmadığı için son zamanlarda sosyal yaşamlarında ekonomik olarak zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili evli olan ve 5 yıldır Türkiye'de ikamet eden K2: *"Yani, gelirken buradaki asistan doktorlarla aynı maaşı alarak çalışamayacağımızı öğrenerek geldik. Ondan dolayı hiçbir sıkıntı olmadı. Aldığımız para benim, eşim ve kızımız için yetiyor. Belki son zamanlardaki bu ekonomik durum biraz zorluyor olabilir ama başka bir problemimiz olmadı."* söyleminde bulunmuştur. Ancak kimi öğrenciler bu görüşte olsa da bu konuda farklı ifadelerle de karşılaşmıştır. Örneğin K3: *"...Valla hocam hiç tatmin edici değil. Mesela ben burada aldığım belgeyle İran'a dönsen kabul etmiyor. Bu belgeyle burada devlette çalışmam, KPSS*

ye giremem girsem de atanamam. Geriye özeller kalıyor özellerde asgari ücret bazen altında çalıştırıyor. Ondan da sonra hocam mesela orda da çalışsanız bile nasıl söylesem hafta sonunda bile çalıştırıyorlar.” diyerek ekonomik olarak yalnız yaşayan biri olmasına rağmen zorlandığını ifade etmiştir.

SONUÇ

İnsanların yaşadıkları ülkelerde karşılanamayan nitelikli eğitim olanakları veya farklı bir ülkede öğrenim görme isteği onları çoğu zaman yurt dışında eğitim arayışına sürüklemektedir. Bu süreçte uluslararası öğrencilerin ülke tercihlerinde etkili olan temel faktörler kalite, bilinirlik ve uluslararası geçerliliğidir (Mazzarol & Soutar, 2002). Mevcut araştırmada, Türkiye’ye lisansüstü eğitim almak için göç eden katılımcıların tamamı Türkiye’deki eğitim sisteminden memnun kaldıklarını belirtmiştir. Alan yazında yapılan pek çok araştırma, uluslararası öğrencilerin yükseköğretim için Türkiye’yi tercih etmelerinde nitelikli meslek eğitimi konusunda benzer sebeplere sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Güvendir, 2015; Özkan ve Acar-Güvendir, 2015; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel 2015; Vural-Yılmaz, 2018; Özlük, Doğan, Işıklar ve Özlük, 2019).

Araştırmada katılımcıların Türkiye’yi tercih etme nedenleri ve yaşam memnuniyetine ilişkin ifade ettikleri bir diğer etken siyasi ve coğrafi faktörlerdir. Katılımcılar, Türkiye’de kendilerini yasal düzeyde güvende hissettiklerini ve kendi ülkelerine göre özgür yaşam olanağına daha çok sahip olduklarını belirtmiştir. Türkiye’nin Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesişme noktasında olması yakın coğrafyalardan gelen öğrencileri çekmektedir. Yıldırım ve Köksal (2017) ile Özoğlu, Gür ve Coşkun’un (2015) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi seçmelerinde coğrafi yakınlığın özellikle de Türk Cumhuriyetleri’nden gelen öğrenciler için etkili olduğunu vurgulamaktadır. Türkiye bu bağlamda doğu ve batı kültürlerinin kesişim noktası olması nedeniyle hem İslam kültürünü hem de Batı kültürünü barındırmaktadır.

Öğrencilerin uluslararası eğitim kapsamında ülke tercihlerini ve yaşam memnuniyetlerini etkileyen bir diğer faktör ise kültürel faktörlerdir. Araştırmada yer verilen söz konusu kültürel faktörler arasında ortak dil ve inanç sistemi, benzer etnik yapı, ortak tarihsel ve kültürel bağ ve Türk tarihine duyulan sempati bulunur. Katılımcılar, Türkiye’de söz konusu kültürel farklılıklara kolay uyum sağladıklarını ve yaşadıkları deneyimlerden memnun olduklarını ifade etmiştir. Nitekim kendi ülkesi dışında öğrenim gören pek çok öğrencinin göç ettikleri toplumda farklı kültürleri tanıma ve birçok dil öğrenme şansı vardır. Araştırmada kimi katılımcılar kendi dillerinin ve kültürlerinin Türkiye’nin dil ve kültürüne yakın olduğunu, dinlerinin ise aynı olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar, ülkelerinde Tür kültürünün çok sevildiğini ve kendilerine çok yakın hissettiklerini vurgulamıştır. Yurt içindeki ilgili literatür incelendiğinde genel olarak aynı din ve ortak dil grubunun olduğu coğrafyalardan gelen öğrencilerin Türkiye’ye daha kolay uyum sağladığı hatta bu durumun göç ettikleri ülkeyi seçmede belirleyici bir neden olduğunu ifade eden araştırmalar bulunmaktadır (Ertürk, Beşirli ve Dursun, 2004; Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015; Yıldırım ve Köksal, 2017; Vural-Yılmaz, 2018; Özlük, Doğan, Işıklar ve Özlük, 2019; Türel, 2021).

Toplumsal yaşamdan duyulan mutluluk, mesleğe duyulan saygının yüksek olması ve bu anlamda toplum tarafından değer görmek, bu çalışmada yaşam memnuniyetini etkileyen unsurlar olarak tanımlanmıştır. Bektaş, Öngen Bilir ve Alan (2020), çalışmalarında, Türkiye’ye geldikten sonra yabancı uyruklu öğrencilerdeki Türkiye imajı değerinin arttığı aynı zamanda daha önce var olan olumsuz algıların büyük oranda olumluya dönüştüğüne ilişkin bulgulara ulaşmıştır. Özçetin (2013), yakın coğrafi bölgelerden Türkiye’ye gelen uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşamadıkları, Türk yemeklerine alışmakta zorlanmadıkları, gelenek ve

göreneklerinin Türk gelenek ve göreneklerinden farklı olmadığını ve sosyal kültürel etkinliklere katılımlarının yeterli olduğunu ifade eden bulgulara ulaşmıştır. Özkan ve Acar-Güvendir (2015) çalışmasında uluslararası öğrencilerin genel olarak Türkiye'deki sosyal yaşamlarından mutlu olduklarını ifade etmektedir.

Uluslararası öğrencileri ülkemize çeken bir diğer unsur eğitim maliyetinin Avrupa ve Amerika kıtasındaki ülkelere oranla daha ucuz olması ve uluslararası sözleşmelerle sağlanan çeşitli burs imkanlarından faydalanılmasıdır. Araştırmada, uluslararası öğrenciler kendi burs imkanları ve Türkiye'de aldıkları belli bir ücret ile geçinebildiklerini ancak son zamanlarda ekonomik olarak zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2015) çalışmasında ülkemizdeki burs imkanlarının öğrencilerin ülkemizi seçmelerinde etkili olduğunu belirtmektedir.

Mevcut araştırma sonuçlarında Türkiye'ye yakın coğrafi bölgelerden göç eden lisansüstü uluslararası öğrencilerin tamamı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nden aldıkları uzmanlaşma eğitimlerinden de memnun olduklarını ifade etmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'deki doktorluk mesleğine gösterilen toplumsal itibarın yüksek olduğunu ve bu durumun kendilerini mutlu hissettirdiğini belirtmişlerdir. Türkiye'nin bu anlamda sahip olduğu nitelikli eğitim sistemi ve çok sayıda fakülte, üniversite, bölüme sahip olması uluslararası öğrenci göçlerini tetiklemektedir. Araştırmada ülkeler arasındaki benzer kültürün ve ortak dini yapının söz konusu öğrenci dolaşımını etkileyen diğer unsurlar olduğu, öğrencilerin Türkiye'de buldukları süre içinde kültürel adaptasyonlarında sorun yaşamadıkları ve mesleki eğitimlerinden memnun olarak ayrıldıkları anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Mevcut araştırmanın sonuçları doğrultusunda yurt dışından Türkiye'ye göç eden uluslararası öğrenci sayılarının artırılması amacıyla ülkemizde sunulan eğitim niteliğinin tüm üniversiteler için artırılması ve öğrencilerin sosyo-kültürel uyumlarının sağlanması adına çeşitli oryantasyon programlarının geliştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

Abadan Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç/Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınevi.

Alkar, E. ve Atasoy, E. (2020). Türkiye'de göç üzerine yapılan doktora tezlerine yönelik bir içerik analizi. *Tesam Akademi Dergisi*, 7(1), 67-89.

Alkar, E. (2022). Eğitim göçü perspektifinde uluslararası öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile kültürlerarası duyarlılık ve kültürlenme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Bursa Uludağ Üniversitesi örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Adıgüzel, Y. (2018). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bektaş, M. M., Bilir, K.B. Ö. ve Alan, T. (2020). Yabancı uyruklu öğrencilerdeki Türkiye imajı: Bursa Uludağ Üniversitesi örneği. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 6(12), 103-132

Bohm, A., Davis, T., Meares, D. & Pearce, D. (2002). Global student mobility 2025: Forecasts of the global demand for higher education. In 16th Australian International Education Conference, Hobart, Tasmania.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (9.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th Edition, London: SAGE Publications.
- Ertürk, Y. E., Beşirli H. ve Dursun, T. (2004). *Türk Cumhuriyetleri Öğrencilerinin Türk Dünyasına Bakışları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gibbs, G. R. (2007). *Analyzing Qualitative Data*. Los Angeles: Sage Publications.
- Holmes, P., Fay, R. & Andrews, J. (2017). Education and migration: Languages foregrounded. *Language and Intercultural Communication*. 17(4), 369-377.
- Işık, Ş. (2009). Türkiye’de eğitim amaçlı göçler, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 7(1), 27-37.
- Juang, L.P. & Schachner, M.K. (2020). Cultural diversity, migration and education. *International Journal of Psychology*, 55(5), 695-701.
- Kethüda, Ö. (2015). Türkiye’deki uluslararası öğrenci hareketliliği üzerine bir araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 5(3), 147-161.
- Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Koyuncu, A. A. (2019). Türkiye’nin Uluslararası Öğrenci Politikası. Uluslararası Öğrencilik: Entegrasyon, İstihdam ve Politika. Osman Akgül (Ed.), *Uluslararası Öğrencilik Entegrasyon, İstihdam ve Politika*. İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Mazzarol, T. & Soutar, G. N. (2002). “Push- pull” factors influencing international student destination choice. *International Journal of Educational Management*. 16 (2): 82-90.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* S. Turan (Çev. Ed.). Nobel Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Nguluma, H. F., Titrek, O. ve Kotaoğlu, Z. (2019). Implementation of Turkish foreign policies and government support as driving forces of promoting international students. *International Journal on Lifelong Education and Leadership*, 5(1), 32-45.
- OECD (2021). *Turkey in Education at a Glance 2021: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.DOI: <https://doi.org/10.1787/bf1a85fe-en>
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdal, B. (2018). *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye*. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Özkan, G. ve Acar Güvendir, M. (2015). Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri örneği, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 174-190.

- Özlük, E., Doğan, F., Işıklar, Z. E. ve Özlük, D. (2019). Yükseköğretimdeki uluslararası öğrencilerin Türkiye imajı: Selçuk Üniversitesi örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(38), 145-162.
- Özoğlu, M., Gür, B.S. ve Coşkun, İ. (2015). Factors influencing international students' choice to study in Turkey and challenges they experience in Turkey. *Research in Comparative and International Education*, 10(2), 223-237.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Büyün ve SB. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F. ve Beşel, F. (2015). Yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Uluslararası Öğrenci Sempozyumu*, 6(8).
- Sezgin, A. A. ve Yolcu, T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreci. *Humanitas: International Journal of Social Sciences*, 4(7).
- Tezcan, M. (2000). *Dış Göç ve Eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türel, M.A. (2021). Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu. *Avrasya Beşerî Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 73-89.
- Vural Yılmaz, D. (2018). Studying abroad: experiences of international students in a Turkish university. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(1), 23-32.
- Wimmer, D. D. & Dominick, J. R. (2000). *Mass Media Research: An Introduction*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Yakut Çayır, M. ve Sarıtaş, M. T. (2017). Computer assisted qualitative data analysis: A descriptive content analysis (2011-2016). *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 11(2).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E. ve Köksal, H. (2017). Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin gözüyle Türkiye. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 297-323.
- Yıldırım, T. (2009). Sağlık çalışanları ve uluslararası göç: Göç nedenleri üzerine bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 62(3), 87-94.
- YÖK (2017). Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim tarihi: 06.10.2021).